

Patruljen i samfunnet 2018

Aktivitetsspakke «Rettferdighet»

Innhold

Innhold.....	1
Møteforslag beverkoloni og flokk	2
Møteforslag tropp	4
Møteforslag førerpatrulje.....	5
Møteforslag roverlag: «Skriv for liv»	6
Møteforslag alle enheter: Fredslysbudskapet.....	9
Leker	12
Prosjektforslag	15
Seremonier	19
Tematur: Handelsspillet (World Trade Game)	23
Vedlegg	24
Kilder.....	28

Møteforslag beverkoloni og flokk

Hvorfor

For å lære mer om hvordan klimaendringene påvirker verden og hvorfor mange mennesker blir tvunget til å flykte på grunn av klimaendringene.

1. Åpning (10 min)

Gjennomfør vanlig åpningsseremoni med ord for dagen og introduksjon til møtets tema.

Mål:
S-7, K-2,
K-3, V-1

2. Kims lek om økende havnivå (30 min)

Forberedelser og utstyr

Til denne leken trengs det et teppe, og mange gjenstander som kan forestille konsekvensene av økende havnivåer. Dere trenger 2-4 av følgende:

- Frukt / grønnsak / mat
- Vannflaske / glass / kopp
- Førstehjelpsutstyr / plaster
- Lekefigur av et dyr / et blad
- En stein eller en håndfull sand
- Byggekluss / legofigur

Gjennomføring

Legg alle gjenstandene på et bord. Dekk til med et teppe eller lignende slik at speiderne ikke ser hva som ligger der. Speiderne stiller seg rundt; lederen åpner og lar speiderne få se på gjenstandene i 30 sekunder, før de dekkes til igjen. Lederen tar nå vekk noen gjenstander og lar speiderne få se igjen for å finne ut hva som mangler. Etter hvert som de finner ut hva som mangler, spør lederen hva de tror gjenstanden skal symbolisere. Forklaring til hver ressurs følger under:

1. **Frukt / grønnsak / mat** symboliserer tap av landbruksarealer. Veldig mye av maten som spises i verden gror nær havet, og ofte i en type landskap som kalles *delta*. Hvis havnivået øker med en meter, vil 15% av all matjorda i Egypt forsvinne.ⁱ
2. **Vannflaske / glass / kopp** symboliserer tap av drikkevann. Dette skjer blant annet fordi drikkevannet blir blandet med saltvann, og derfor ikke kan drikkes. Rent vann er helt nødvendig for at mennesker skal overleve.
3. **Førstehjelpsutstyr / plaster** symboliserer at det kan være farlig for menneskenes helse. Dette kan for eksempel være fordi kloakkanleggene oversvømmes av vann, noe som gjør at kloakken renner andre steder enn den skal, for eksempel i gater eller blandes med drikkevann.ⁱⁱ
4. **Lekefigur av et dyr / et blad** symboliserer tap av økosystemer; altså at plantene og dyrene ikke får fortsette å leve slik de gjør nå. Dette kan gjøre at enkelte planter blir borte, fordi de ikke har noe sted å vokse, og at enkelte dyr ikke finner mat og dør.
5. **En stein / håndfull sand** symboliserer ødelagte strender og kystlandskap. Når havnivået stiger, blir mange strender og kystlandskap oversvømt. Naturen under forsvinner eller blir ødelagt, noen ganger for alltid.

6. **Byggekloss / legofigur** symboliserer oversvømte kystbyer og øyer. Når byer eller bygder blir oversvømt, tvinges menneskene som bor der til å flytte fra området sitt. Noen ganger må de flykte til andre steder i sitt eget land, mens andre ganger må de flytte til andre land. Disse menneskene kalles klimaflyktninger. Siden 2008 har over 21,5 millioner mennesker flyktet på grunn av klimaet der de bor. Det er mer enn fire ganger så mange mennesker som det bor i Norge!

Leken kan gjentas med alle kategoriene, helt til dere har vært gjennom alle. Det går også an å variere mellom å fjerne en hel kategori, eller å ta vekk noen gjenstander innenfor ulike kategorier.

3. Tørke (30 min)

Forberedelser og utstyr

- En stor bøtte eller annen beholder fylt med vann (eventuelt en kran som kan stå og renne) til hvert lag. Det kan være tre til seks speidere på hvert lag.
- Et litermål til hvert lag (eller annen beholder der dere markerer 1l-merke).
- En spiseskje til hver speider.

Fremgangsmåte

Del speiderne inn i lag, med tre til seks speidere på hvert lag. Lagene får navn etter ulike land. Noen privilegerte land og andre mindre privilegerte. Er det bare to lag, blir det en av hver.

Eksempel på privilegerte land: Norge, Danmark, Island, Finland og Canada

Eksempel på mindre privilegerte land: Etiopia, Kina, Iran, Somalia, Uganda, India, Pakistan ⁱⁱⁱ

Målet med leken er at de skal passe på at landet sitt får nok vann. Dette gjør de ved å hente vann fra vannkildene (bøtta) og fylle i målebegeret sitt. De får kun lov til å bruke spiseskjeene til å frakte vannet, og de trenger en liter for at landet skal klare å fungere. Dette skal illustrere et lands gjennomsnittlige behov for vann, der syv desiliter går til landbruk, to desiliter til fabrikker og en desiliter til menneskene som bor der.^{iv}

Målebegerne og bøttene plasseres med god avstand fra hverandre. NB! Det må være mulig å øke avstanden, men det gjør ikke noe om veien blir litt kronglete, for eksempel rundt et bord eller til naborommet.

Dette er en konkurranse, og det er om å gjøre å fylle opp målebegeret først, noe som gjør at hele landet (alle speiderne) må hjelpe til. Gi speiderne tid til å legge en plan om de vil, og start deretter leken.

Når speiderne har kommet cirka halvveis, stopper dere leken. Forklar at på grunn av klimaforandringer, blir noen land rammet av tørke, noe som gjør at det blir vanskeligere å få tak i vann. De trenger fremdeles like mye vann, men de må jobbe hardere for å få tak i det.

Øk deretter avstanden mellom bøttene og målebegerne til de mindre privilegerte landene, slik at det blir tydeligere vanskeligere for noen av lagene. Du kan også flytte bøttene til de privilegerte landene litt, for å vise at også land som Norge kan påvirkes av tørke. Fortsett leken frem til ett lag har vunnet eller at alle er ferdige.

Når leken er ferdig, kan det være at noen av speiderne er frustrerte over hvor urettferdig leken var. Ta dere tid til å snakke sammen om hvordan dette, og at det skal gjenspeile slik verden er i dag.

4. Avslutning (5 min)

Gjennomfør vanlig avslutningsseremoni.

Møteforslag tropp

Hvorfor

For å lære mer om ulike typer flyktninger, og få en bedre forståelse av hvordan det er å være i en flyktnings fotspor.

1. Åpning (10 min)

Gjennomfør en vanlig åpningsseremoni med ord for dagen og introduksjon av møtets tema.

2. Brettspill: In the shoes of migrants (60 min ++)^v

Forberedelser og utstyr

Last ned alle vedleggene fra Speiderbasen. Spillet inneholder:

- Spillebrett (skrives ut i A3-format)
- Spillebrikker (en til hver spiller/lag)
- En terning
- Spillekort:
 - **Spørsmålkort**
 - **Sant eller usant**
 - **Diskusjonskort**
 - **Rollebeskrivelsene**
 - **Hendelseskort**
- Skrivesaker og reisedagbok/notatbok (en per spiller/lag)

Spillet krever en del forberedelser av utstyr. I tillegg er det en fordel om førerpatruljen og troppsledelsen setter seg ordentlig inn i spillet på forhånd.

Dere trenger minst én person som skal fungere som spilleleder. Hvis dere er mange speidere og deler inn i lag, kan det være en fordel å ha en veileder per lag.

Fremgangsmåte

Spillet er laget av WAGGGS og alt materialet er på engelsk. Det er laget en norsk veiledning til hvordan dere spiller, samt en liste med en del begreper som er oversatt til norsk.

Bruk god tid når dere spiller, og ta dere tid til å diskutere temaene.

Etter spillets slutt, bør dere gjennomføre en oppsummering, der speiderne får dele sine opplevelser med hva de har vært gjennom. Møtet avsluttes med vanlig avslutningsseremoni.

Mål:
V-7, S-12,
S-14

Møteforslag førerpatrulje

Hvorfor

Forberede førerpatruljen på troppsmøtet om rettferdighet. Førerpatruljen gjør seg bedre kjent med temaet rettferdighet og konfliktløsning. I tillegg får de prøve ut opplegget for troppsmøtet.

1. Åpning (10 min)

Som alternativ eller i tillegg til førerpatruljens faste seremoni kan dere bruke seremonien om privilegier. Se side 19 for beskrivelse av seremonien.

2. Lek: Svevende pinne (15 min)

Forberedelser og utstyr

Denne leken kan gjennomføres i mindre grupper eller som en samlet enhet. Avhengig av størrelsen på gruppa, trenger dere en 1,5 - 4 meter lang pinne eller tynn stokk. Ved små grupper kan dere i stedet for en pinne bruke rokkering.

Fremgangsmåte

Gruppen stiller seg på to linjer med en albuelengdes avstand med ansiktene mot hverandre. Alle strekker ut begge armene og skal ved hjelp av pekefingerene senke pinnen ned til gulvet. Når alle er klar, plasserer lederen pinnen. Reglene er:

- Hver speider får kun bruke en finger fra hver hånd til å holde pinnen.
- Fingrene skal alltid berøre pinnen.
- Det er ikke lov til å holde fast pinnen. Den skal alltid ligge løst på toppen.
- Dersom pinnen faller, eller flere av speiderne mister kontakt med pinnen, må dere starte om igjen.

Opgaven er tilsynelatende enkel, men kan vise seg å bli en skikkelig utfordring.

Tips: Hvis dere vil ha en ekstra utfordring, kan alle deltakerne lukke øynene før dere begynner.

3. Gjennomgang av brettspillet «In the shoes of migrants» (60 min)

Forberedelser og utstyr

Se detaljer og fremgangsmåte for brettspillet under troppsmøtet på side 4.

Fremgangsmåte

På troppsmøtet om rettferdighet er det lagt opp til å spille et brettspill om flyktninger. Dette er laget av WAGGGS, og skal gi speiderne et innblikk i hvordan det er å være flyktning og hva som kan skje underveis.

Det er en fordel at førerpatruljen setter seg godt inn i spillet, med de ulike prosedyrene og begreper, slik at dere er bedre forberedt og kan svare på spørsmål som kan dukke opp når dere spiller det med troppen.

4. Avslutning (5 min)

Gjennomfør vanlig avslutningsseremoni.

Mål:
L-6, S-12

Møteforslag roverlag: «Skriv for liv»

Amnesty International er verdens største menneskerettighetsorganisasjon, med rundt 100.000 medlemmer og aktivister i Norge. De er en bevegelse av mennesker som kjemper for ytringsfrihet og mot diskriminering og overgrep, gjennom å etterforske og avsløre brudd på menneskerettighetene, aksjonere for enkeltmennesker i fare, og undervise folk slik at de kan forsvare sine rettigheter.

“Skriv for liv” er en årlig kampanje fra Amnesty International, der mennesker fra hele verden skriver brev i solidaritet med personer som har vært utsatt for menneskerettighetsbrudd. Brevene kan sendes til personene for å vise at de ikke står alene, og i protest til de ansvarlige myndighetene. Dette er en effektiv måte å kjempe for menneskerettigheter på og er noe alle kan være med på!

Mål:
S-5, S-12,
V-7

Hvorfor

Mange steder er det fremdeles både livsnødvendig og livsfarlig å stå opp for sine rettigheter. Solidaritetsbrev gir håp og styrke til dem som utsettes for menneskerettighetsbrudd, og viser de ansvarlige myndighetene at man holder øye med dem.

Forberedelser og utstyr

Generell info om kampanjen: <https://www.amnesty.no/skrivforliv>.

Ressurser for appeller og skriveverksted: <https://www.amnesty.no/skrivforliv-ressurser>

Informasjon om menneskerettighetene: <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklaring-om-menneskerettigheter>

Fremgangsmåte

1. Sett dere inn i sakene (10-15 min)

På <https://www.amnesty.no/skrivforliv> finner dere informasjon om hvilke saker som Amnesty ønsker å fremme. Det kommer som regel nye saker mot slutten av hvert år, ca. i november-desember. I 2017 hadde Amnesty valgt følgende saker:

- **Ni Yulan:** en advokat som kjemper mot tvangsutkastelse i Kina. Hun sitter i rullestol etter å ha blitt torturert i fengsel.
- **Shackelia Jackson:** etter at broren ble drept av politiet i 2014 har hun vært en pådriver for et mer rettferdig politi og rettssystem på Jamaica.
- **Tadjanine Mahamat Babouri («Mahadine»):** ble arrestert og fengslet fordi han la ut kritiske filmer om myndighetene på Facebook.
- **Istanbul 10:** ti personer som kjemper for menneskerettigheter i Tyrkia, og har blitt fengslet og anklaget for å støtte en terrororganisasjon.

- **Hanan Badr El-Din:** fengslet for sitt arbeid for menneskerettigheter. Hun leter ennå etter sin mann som ble utsatt for tvungen forsvinning i 2013.
- **Milpah-bevegelsen:** kjemper for naturressurser i et land det er livsfarlig å være miljøaktivist.

Hvorvidt dere vil engasjere dere i en eller flere saker, velger dere selv. Hvis dere er i tvil om det faktisk er snakk om brudd på menneskerettighetene, eller ønsker å sette dere mer inn i disse, finnes informasjon om dem på [FN-sambandets hjemmesider](#).

2. Gjør noe! (15 - 60 min)

Dere kan selv velge hvordan dere ønsker å påvirke, alt etter hvor lang tid og hvor mye energi dere ønsker å bruke på møtet. Det enkleste er å skrive under på en appell til myndighetene. Ønsker dere å bruke litt mer tid, kan dere også skrive personlige brev. Hvis dere virkelig ønsker å nå mange og gjøre en større forskjell, kan dere arrangere et skriveverksted. Det er også fullt mulig å gjøre flere ting, f. eks. ved å sende både appeller og solidaritetsbrev.

Appell til myndighetene

Amnesty har skrevet ferdige appeller (brev) til myndighetene i de aktuelle landene, der de krever bedre behandling av menneskerettighetsforkjemperne. Jo flere som skriver under på disse brevene, desto større vekt får de.

Man kan enten signere brevene elektronisk, eller i papirform. Den elektroniske linken finnes på Amnesty sin nettside: <https://www.amnesty.no/skrivforliv>. Dersom man ønsker å signere i papirform finnes appellene <https://www.amnesty.no/skrivforliv-ressurser>. Appellene sendes til:

Amnesty International i Norge
Att. kampanjeavdelingen
Postboks 702, 0106 Oslo.

Personlige brev

De personlige solidaritetsbrevene krever litt mer innsats, men blir også sendt direkte til menneskerettighetsforkjemperne i stedet for til myndighetene.

- Dere kan skrive som en gruppe eller enkeltpersoner, og gjøre det så kreativt dere vil. Enten kan dere skrive om hvorfor dere støtter personen, eller kanskje bare ønske dem lykke til i kampen videre?
- Husk å skrive på engelsk! (eventuelt språket til den dere sender brevet til)
- Brevene sendes til:
Amnesty International i Norge
Att. kampanjeavdelingen
Postboks 702, 0106 Oslo
- **OBS!** Noen ganger kan det hende at den dere vil sende brev til ikke har fast bosted, slik som med Ni Yulan. Da kan dere ta et bilde av brevet og poste på Twitter eller andre sosiale medier.

Arranger skriveverksted

Et skriveverksted er en fin måte å samle flere mennesker for å skrive brev både til myndighetene og til de vi kjemper for og med. Det er også en anledning til å holde en solidaritetsaksjon. Stor eller liten – den vil legge

press på de som bryter menneskerettighetene! Om dere vil, kan dere gjøre det til et prosjekt og ta prosjektmerket "Vi gjør verden bedre!" (<https://speiding.no/speiderprogram/speiderbasen/vi-gjor-verden-bedre-prosjektmerke/>)

Tenk på dette:

- Hvem vil dere invitere? Venner, resten av gruppa, andre rovere i kretsen (eller landet?). Skal det være åpent for alle i nærmiljøet, eller noen helt andre?
- Når skal det skje? Husk at det er viktig å finne et tidspunkt som passer for flest mulig!
- Hvor vil dere ha verkstedet? Der dere møtes til vanlig, eller et annet sted?
- Skap stemning, og gjør noe ut av det!
- Det finnes mye bra info og tips på Amnesty sine hjemmesider: <https://www.amnesty.no/skrivforliv-ressurser>
- Amnesty har regionledere i hele landet og tar gjerne imot tips om skriveverksted og andre aktiviteter som bidrar til å kjempe for menneskerettigheter. Dere finner kontaktinfo på Amnesty sine hjemmesider.
- Ta gjerne bilder og send til dem, eller publiser på sosiale medier med emneknaggene #speiding #bedreverden #skrivforliv
- Kontakt din regionleder eller be Amnestys kampanjeteam om materiell ved å sende en e-post til kampanje@amnesty.no

Brev og tegninger sendes til:

Amnesty International i Norge
Att. kampanjeavdelingen
Postboks 702, 0106 Oslo.

3. Oppsummering og veien videre (10 min)

Ta dere tid til en oppsummeringsrunde på slutten av møtet og del hva dere har skrevet eller gjort. Planlegg hvem som postlegger brevene eller gjør det sammen som en avslutning på aktiviteten. Bestem også om dere har lyst til å følge med på sakene videre! Kanskje brevene til myndighetene gjør en forskjell? Følg med på sakene gjennom Amnesty sin nettside, eller i sosiale medier.

Møteforslag alle enheter: Fredslysbudskapet

Hvorfor

Baden-Powell grunnla speiding som en fredsbevegelse. Speidere skulle være venner på tvers av grensene. Når speidere fikk innflytelse og makt i de forskjellige land, mente han de ikke ville føre krig mot hverandre. Speiderloven sier: «En speider arbeider for fred og forståelse mellom mennesker».

Hvert år blir Fredslyset fra Betlehem spredt rundt om i verden som en påminnelse om samholdet mellom mennesker og et uttrykk for bønner, drømmer og ønsker om fred på jorden. Hvert år blir et fredsbudskap skrevet for å utdype hva dette betyr.

Mål:
L-1, S-12,
V-12

Forberedelser og utstyr

Dere trenger

- stearinlys og fyrstikker
- tavle og kritt / flippover og tusjer
- skrivesaker og papir til alle

Les om fredslyset på www.fredslyset.no og på www.facebook.com/fredslyset/.

- Skriv ut vedleggene til oppgavene og sangteksten.
- Tenk gjennom tema for diskusjonsoppgaver.
- Heng ut poster.

Fremgangsmåte

I forbindelse med åpning av møtet; tenn et lys og syng Fredslyssangen.

Aktivitet 1: Rundløype (30 min)

Post 1: Fred (vedlegg 1)

Hva er fred?

Her skal hver enkelt speider skrive ned seks ord som han eller hun forbinder med fred og ta det med videre til senere bruk.

Post 2: Ufred (vedlegg 2)

Hva er ufred?

Her skal hver enkelt speider skrive ned seks ord som den enkelte forbinder med ufred og ta det med videre til senere bruk.

Post 3: Speiderloven (vedlegg 3)

§10: En speider arbeider for fred og forståelse mellom mennesker.

Hva betyr dette for den enkelte speider? - Og hvordan kan speideren bruke dette i hverdagen sin?

Gjennomgang av rundløypa

Speiderne skriver opp på tavle/flippover først sine fredsord og deretter sine ufredsord. Snakk om likheter og ulikheter:

- Hva er vi enige om, og hvorfor?
- Hvor stor variasjon er det? Er det feil å være uenig?
- Hva kan være enkelt speider gjøre for fred i hverdagen?

-- Valgfritt emne -- Lokal konflikt (10 min)

Finnes det en pågående konflikt i lokalmiljøet?

Hvilke argumenter har kommet frem og hva har gjort at dette har blitt en konflikt?

Aktivitet 2: Skriv et fredsløysbudskap (30 min)

Hver speider skriver noen setninger om fred. Ta utgangspunkt i din egen definisjon av fred, diskusjonen om fred i hverdagen, speiderloven og egne erfaringer.

Patruljen eller enheten skriver et felles budskap på bakgrunn av det de hver for seg har kommet opp med.

Dere kan dele fredsløysbudskapet på www.facebook.com/fredsløysset/ og ved å sende det til post@sgg.no.

På denne måten kan stemmen deres bli hørt, og dere kan bidra til arbeidet for fred og forståelse mellom mennesker. Hvis en speider ønsker å skrive og sende inn et eget budskap, er dette selvfølgelig mulig.

Alle som sender inn et budskap får et fredsløysmerke. Oppgi postadresse og hvor mange merker dere trenger, og så sender St. Georgs Gildene merkene til dere - helt gratis!

Ett av budskapene som blir sendt inn vil bli brukt som årets fredsløysbudskap.

Samarbeidsleker

Hender og føtter

En lek der man kan øve seg på både balanse og samarbeid, ved å lage en menneskeskulptur med begrenset antall hender og føtter i bakken.

Først skal det velges en leder, dette er personen som skal gi de andre "oppgaven". De andre stiller seg opp på en rekke. Lederen bestemmer hvor mange hender og føtter som skal være nedi bakken. Her må man være kreativ og kanskje noen må holde en annen person mellom seg, eller eventuelt ha en person på skuldrene.

Hvis gruppa greier den første oppgaven, kan lederen lage en ny utfordring som gjerne kan være vanskeligere. Det er viktig å tilpasse at det ikke blir for vanskelig. (For eksempel hvis man er 4 personer, bør man ikke si at kun 1 fot skal være i bakken)

Bytt gjerne på å være leder, sånn at alle får prøvd det.

En annen vri på denne leken kan være at man har to lag med like mange personer og det er om å gjøre å finne en løsning på oppgaven som lederen gir, raskest mulig.

Froskene i dammen

Klipp til noen store ark slik at de ser ut som blader. Legg de utover gulvet slik at de forestiller en klynge med vannliljeblader.

Speiderne skal nå leke at de er frosker som svømmer rundt bladene. Spill gjerne av musikk mens froskene svømmer, og når musikken stopper skal froskene prøve å samle seg på toppen av «vannliljebladene». Fjern en og en vannlilje etter hvert, for å gjøre det mer utfordrende. Leken avsluttes når det ikke er plass til alle froskene på vannliljebladene.

Tømmerstokkleken

Hvorfor: Illustrere at hvis man jobber sammen i en patrulje er det lettere å få til ting, uten å ødelegge for hverandre.

Speiderne stiller seg opp på to linjer med ansiktene mot hverandre, og lager en «gullstol». Dette er tømmerrennen.

En speider skal være tømmerstokk, og legger seg i rennen og prøver å spenne musklene slik at det er enkelt å sende «tømmerstokken» gjennom rennen. Speiderne som står i «tømmerrennen» lager sirkelbevegelser med armene, og skyver dermed «tømmerstokken» nedover. Når speideren har kommet seg gjennom tømmerrennen, stiller vedkommende seg i enden og blir med å ta imot den neste – fortsett til alle speiderne har vært gjennom.

Folk mot folk

Speiderne stiller seg opp på to linjer med ansiktene mot hverandre slik at de utgjør par. En speider står alene i enden og skal lede leken.

Når lederen roper en kommando, må parene gjøre som de blir bedt om. For eksempel: Tå mot tå, kne mot kne, albue mot fot osv. Når det ropes "folk mot folk", må alle bytte par. Den som ikke finner seg en ny partner blir neste leder. Du kan ikke ha samme partner flere ganger.

Leker

Lek: Kast ballen (20 min)

Hvorfor

For å lære at det finnes flere måter å løse en konflikt på, og få speiderne til å tenke over hvordan dette henger sammen med hverdagen deres.

Forberedelser og utstyr

I denne leken skal speiderne klare å sende en ball gjennom hendene til alle speiderne raskest mulig. Derfor trengs det en tennisball eller liknende, og en stoppeklokke.

Fremgangsmåte

Speiderne stiller seg opp i en ring, og skal nå kaste ballen rundt i ringen for å lage et mønster. Lederen er med i ringen fra starten av.

Ballen skal alltid begynne og slutte hos lederen, og hver speider får kun ha ballen én gang før den sendes videre.

Når ballen er kommet rundt går lederen ut av ringen. Speiderne skal nå forsøke å kaste ballen i samme mønster (begynner og slutter hos nummer to etter lederen), men denne gangen på tid. Lederen har ansvar for tidtakingen og noterer tiden når ballen er kommet rundt.

I neste runde utfordres speiderne til å finne en raskere måte å sende ballen på. Jo flere alternativer, desto bedre, men husk at ballen fortsatt skal følge det samme mønsteret som i begynnelsen.

Leken kan medføre mange forskjellige forslag til løsninger, og det kan oppstå uenigheter i hvordan reglene skal tolkes. Noen alternative måter for å sende ballen kan være

- å stå i den opprinnelige ringen og øve på å gi hverandre ballen så raskt som mulig
- å omorganisere ringen slik at man står ved siden av den man skal gi ballen til
- å stå på en linje ved siden av den man skal gi ballen til

Tips til refleksjonsspørsmål:

- Var oppgaven enkel?
- Ble alle idéer hørt?
- Oppstod det noen uenigheter eller konflikter underveis?
- Hvilken av løsningene brukte dere kortest tid på? Hva kan dere lære av det?
- Kan fremgangsmåten dere brukte for å finne den raskeste løsningen, også være nyttig hvis dere skal løse en uenighet?
 - Bruker dere tid på å høre på hverandres forslag til løsninger?
 - Bli det lettere å finne en god løsning, hvis dere har flere alternativer? Er det alltid sånn?

Mål:
V-1, V-6

Lek: Svevende pinne (20 min)

Hvorfor

Enkel, men utfordrende samarbeidslek som kan bidra til at det oppstår små uenigheter og konflikter.

Forberedelser og utstyr

Denne leken kan gjennomføres i mindre grupper eller som en samlet enhet. Avhengig av størrelsen på gruppa, trenger dere en 1,5 - 4 meter lang pinne eller tynn stokk. Ved små grupper kan dere i stedet for en pinne bruke røkking.

Fremgangsmåte

Gruppen stiller seg på to linjer med en albuelengdes avstand med ansiktene mot hverandre. Alle strekker ut begge armene og skal ved hjelp av pekefingerne senke pinnen ned til gulvet. Når alle er klar, plasserer lederen pinnen.

Regler:

- Hver speider får kun bruke en finger fra hver hånd til å holde pinnen.
- Fingrene skal alltid berøre pinnen.
- Det er ikke lov til å holde fast pinnen. Den skal alltid ligge løst på toppen.
- Dersom pinnen faller, eller flere av speiderne mister kontakt med pinnen, må dere starte om igjen.

Opgaven er tilsynelatende enkel, men kan vise seg å bli en skikkelig utfordring.

Tips: Hvis dere vil ha en ekstra utfordring, kan alle deltakerne lukke øynene før dere begynner.

Lek: En banans reise (30 min)^{vi}

Hvorfor

For å skape forståelse for hvordan matindustrien fungerer, og hvordan mange mennesker blir utnyttet gjennom den.

Forberedelser og utstyr

Forbered de fem beskrivelsene av rollene (se vedlegg)

- plantasjearbeider
- plantasjeeier
- transportør
- importør
- butikkeier

Fremgangsmåte

Del speiderne inn i fem grupper, og gi hver gruppe en rolle for hver av de ulike jobbene i bananens reise fra plantasje til fruktskål.

En banan koster 100 kroner (dere kan også finne på en egen valuta). Be hver gruppe om å bestemme hvor mye de burde få betalt, og ta en felles gjennomgang der hver gruppe forteller hvor mye de synes de skal få og hvorfor.

Mål:
V-1, V-6

Mål:
S-9, V-7

Som oftest blir summen høyere enn 100 kroner, og da må gruppene forhandle om hvordan de skal fordele pengene. Når gruppene har blitt enige, er det på tide å avsløre hvordan fordelingen er i virkeligheten. For en banan produsert og importert fra Latin-Amerika er det som følger:

- Plantasjearbeider: 3 kr.
- Plantasjeeier: 17 kr.
- Transportør: 13 kr.
- Butikk: 43 kr.
- Importør: 24 kr.

Refleksjonsspørsmål

- Var det et stort sprik mellom deres forslag og den virkelige verden?
- Hvorfor tror dere pengene er fordelt på denne måten?
- Hvem har makten, og hvorfor?
- Hva kan man gjøre for å forbedre situasjonen?
- Synes dere det ville vært greit å betale mer for bananer?

Prosjektforslag

Prosjekt: #HeForShe

HeForShe er en verdensomspennende kampanje i regi av UN Women, som oppfordrer mennesker over hele verden til å stå sammen som likeverdige deltakere i arbeidet med å utforme en felles visjon om en likestilt verden og for å innføre spesifikke og lokalt tilpassede løsninger til gode for hele menneskeheten.

Mål:
S-11, S-12,
S-14, V-12

Steg 1: Hva brenner dere for?

Gjennom prosjektet skal dere få jobbe aktivt med likestilling mellom kjønnene og bidra til å skape oppmerksomhet rundt HeForShe-kampanjen.

WOSM har laget et hefte med bakgrunnsstoff, tips og aktiviteter til hvordan man kan jobbe videre med temaet. Der presenteres ulike problemstillinger om vold, helse, stereotypier, ledelse og representasjon. Velg hvilket tema dere brenner mest for, enten fra heftet eller andre relevante problemstillinger.

Steg 2: Hvordan få det til?

Prosjektet inneholder tre deler:

Kunnskap om hvorfor det er behov for å engasjere seg.

En forpliktelse til å stå opp for likestilling.

Gjennomføring av en aktivitet eller prosjekt.

De to første delene kan gjennomføres i patroljen eller enheten, mens siste del, som går ut på å planlegge en aktivitet eller et prosjekt, gjerne kan gjennomføres for en annen enhet eller utenfor speidergruppa.

I HeForShe-heftet finner dere mye bakgrunnsstoff og aktiviteter som dere både kan bruke innad i patroljen for å lære mer om temaet, og som dere kan bruke som utgangspunkt når dere planlegger en aktivitet for andre.

Når dere jobber dere gjennom temaet kan det være lurt å tenke over at dere i patroljen eller enheten kan ha ulik erfaring med problemstillingene. Noen kan ha mye erfaring (både positiv og negativ), mens andre kan ha lite eller ingen erfaring med dette fra før av.

Steg 3: Gjør det!

Bruk heftet til å skaffe dere kunnskap om emnet og prøv ut de ulike aktivitetene. Kanskje noen av disse kan være aktuelle når dere skal gjennomføre en aktivitet for andre?

Til gjennomføringen i del tre bør dere forberede dere godt og ha lagt en god plan for hvem som skal gjøre hva og når. Hvis dere arrangerer noe utenfor speidergruppa, bør dere skape litt blest om arrangementet. Ta kontakt med ulike medier på forhånd og inviter dem til å følge prosjektet. Se flere tips til gjennomføring i aktivitetshftet "Vi gjør verden bedre!".

Steg 4: Slik gikk det!

Evaluer prosjektet som helhet:

- Har vi nådd målet?
- Ble det som forventet?
- Hva har vi lært?
- Hva kunne vi gjort annerledes? Hva skal vi huske til neste gang?
- Hva opplevde vi som mest positivt?

I tillegg kan det være nyttig og lærerikt å gi tilbakemelding til hverandre på innsatsen i prosjektet. Hvis det har oppstått gnisninger eller uheldige situasjoner underveis, kan dere prøve ut kommunikasjonsmetoden "Sjiraffspråket". [Les mer i Speiderbasen](#)

Hurra!

Når dere har gjennomført prosjektet, oppfyller dere kravene til prosjektmerket «Vi gjør verden bedre!». Bra gjort!

Inviter alle som deltok i prosjektet til en avslutningskveld. Her kan dere dele ut prosjektmerket og andre merker eller utmerkelser dere har tatt og se på bilder eller finne inspirasjon til neste prosjekt.

Prosjekt: Turmat fra hele verden

Prosjektet Turmat fra hele verden er et initiativ fra Norsk Friluftsliv, som skal bidra til å få flere mennesker til å trives ute i naturen gjennom å dele gode mat- og naturopplevelser.

Mål:
F-4, S-13,
L-5, V-12

Steg 1: Hva brenner dere for?

Lage et flerkulturelt arrangement der dere inviterer mennesker fra forskjellige kulturer til å oppleve norsk turkultur og utenlandsk matkultur.

Målet med arrangementet er å tilby en gratis friluftslivsaktivitet for barn og unge i lokalmiljøet, og bli kjent med ulike kulturer gjennom å invitere til en åpen aktivitet med turmat fra hele verden.

Arrangementet skal også bidra til at dere blir kjent med og tenker over hvor ulike matvarer kommer fra.

Steg 2: Hvordan få det til?

Planleggingen og forberedelsene gjennomføres i enheten. Tenk på hvordan dere vil løse prosjektet og hvordan dette kan planlegges i patruljen eller troppen.

Ansvarsoppgaver

Det vil være behov for å fordele noen arbeidsoppgaver. Her er et forslag til roller og ansvarsoppgaver:

- Prosjektleder
 - Har overordnet ansvar for prosjektgruppa, og skal følge opp at alle gjør oppgavene sine.
- Innkjøpsansvarlig
 - Finner ut hva dere må kjøpe inn, og sørger for alle innkjøp.
- Informasjonsansvarlig
 - Kontakter lokalaviser og lager blest om arrangementet. Kan også ha ansvar for å invitere til arrangementet.
- Utstyransvarlig
 - Finner ut hva dere trenger av utstyr, og sørger for at dere har alt dere trenger.
- Økonomiansvarlig
 - Har ansvar for å skaffe penger til prosjektet.

Avhengig av størrelsen på patruljen, kan dere tilpasse rollene slik at alle får ansvar for noe. Det er ikke noe i veien for å ha flere speidere per rolle, kombinere roller eller lage nye.

Hvem, hva og hvor

Prosjektgruppa i fellesskap bestemmer når aktiviteten skal være, hvor dere skal arrangere den, hvem som inviteres og hva dere ønsker å gjøre. Deretter blir dere enige om noen frister, og når dere skal møtes. På denne måten vet alle når neste møte er, og hva de må gjøre til hvilken tid.

Når dere har blitt enige om rammer for prosjektet, og alle har fått ansvarsoppgaver fortsetter planleggingen og forberedelsene. Prosjektleder følger opp alle underveis, og sørger for at alle gjør oppgavene sine. Prosjektleder avgjør også om det er behov for å møtes utover det dere har blitt enige om.

TIPS! Hvis dere får tid kan dere arrangere et prøvearrangement i troppen eller for en annen enhet i speidergruppa. Da får dere anledning til å prøve ut forskjellige matoppskrifter, og teste hvordan opplegget fungerer.

Turmat fra hele verden er en god mulighet til å sette fokus på flere av FNs bærekraftsmål. To relevante bærekraftsmål i denne sammenhengen er for eksempel “Mål 2: Utrydde sult” og “Mål 16: Fred og rettferdighet”.

Kommunikasjon

Tenk på hvordan prosjektet kan gjøres kjent for andre. Synlighet i media viser fram speidingen i samfunnet og bidrar til at flere blir kjent med hva dere gjør. Her er noen forslag:

- Ta kontakt med ulike medier på forhånd og inviter dem til å følge prosjektet.
- Lag videoer og legg ut på YouTube.
- Ta bilder og del i sosiale medier - bruk emneknaggene #bedreverden og #speiding
- Registrer prosjektet på speiding.no/samfunnet

OBS! Husk at ikke alle forstår speiderord og uttrykk. Hvis dere bruker ord som patrulje, haik eller peff bør dere forklare dette nærmere slik at alle skjønner hva dere snakker om.

Økonomi

Det finnes støtteordninger der dere kan søke om penger til prosjektet. Speidergruppa kan for eksempel søke om Frifond-midler eller undersøke om det finnes penger gjennom Norsk Friluftslivs prosjekt “Turmat fra hele verden”. (Annonseres som regel på forsommeren) For 2018 gjelder: <https://speiding.no/nyhetsarkiv/vil-dere-lage-et-turmat-fra-hele-verden-arrangement>

Steg 3: Gjør det!

Nå er det endelig tid for å gjennomføre!

- Minn om planen og ansvarsfordelingen før dere setter i gang, slik at alle er trygge på sine oppgaver.
- Bruk sunn fornuft! Husk at under gjennomføringen trenger ikke alt å gå som planlagt, og det er lov å justere planene underveis.
- **Sist, men ikke minst; Husk å ha det morsomt!**

Steg 4: Slik gikk det!

Evaluer prosjektet som helhet:

- Har vi nådd målet?
- Ble det som forventet?
- Hva har vi lært?
- Hva kunne vi gjort annerledes? Hva skal vi huske til neste gang?
- Hva opplevde vi som mest positivt?

I tillegg kan det være nyttig og lærerikt å gi tilbakemelding til hverandre på innsatsen i prosjektet. Hvis det har oppstått gnisninger eller uheldige situasjoner underveis, kan dere prøve ut kommunikasjonsmetoden “Sjiraffspråket”. [Les mer i Speiderbasen...](#)

Hurra!

Når dere har gjennomført prosjektet, oppfylder dere kravene til prosjektmerket «Vi gjør verden bedre!». Bra gjort!

Inviter alle som deltok i prosjektet til en avslutningskveld. Her kan dere dele ut prosjektmerket og andre merker eller utmerkelse dere har tatt og se på bilder eller finne inspirasjon til neste prosjekt.

Seremonier

Seremoni om privilegier

Forberedelser og utstyr

Aktiviteten passer for grupper med fem til femti speidere, og dere trenger et stort åpent område, enten inne eller ute, og noe til å markere en rett linje med.

Fremgangsmåte

En øvelse der speiderne får utforske og føle på hvor (u)heldige de er i forhold til hverandre, og som kan munne ut i en leirbålsprat.

Introtekst

Er verden rettferdig?

Er det slik at de som jobber hardest, er de som får størst belønning? At de som trener mest er de som har best helse? At de som jobber mest får best karakterer, og at de som er snillest er de som har flest venner?

Noen ganger er det sånn. Det er sant at du blir friskere av å trene, blir flinkere på skolen om du jobber hardt, og får flere venner hvis du er snill. Har du lyst til å få en stor belønning, må du jobbe for det. Noen mennesker får veldig god helse om de trener litt. Noen får kjempegode karakterer om de jobber mye, og noen får masse venner bare de er snille.

Men slik er det ikke for alle. Det finnes mennesker som er syke og aldri vil be friske, uansett hvor mye de trener. Det finnes mennesker som jobber veldig mye med skolearbeid, men likevel får dårlige karakterer. Og det finnes mennesker som er utrolig snille, men aldri får mange venner. Kanskje fordi de ikke får muligheten til å vise hvor snille de er, eller fordi de virker litt annerledes enn alle andre første gang man møter dem.

Ifølge FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO), er det det over 263 millioner^{vii} barn og ungdom som ikke får gå på skole rundt om i verden. De fleste av dem er jenter, og ofte fattige. De går ikke på skole fordi det er for farlig, for dyrt, for langt unna, eller fordi samfunnet de har blitt født inn i, ikke mener det er viktig å gå på skole. De er ikke mindre smarte eller engasjerte enn norske barn, og de jobber like hardt når de får mulighet. Den eneste grunnen til at norske barn og unge får gå på skole, men at disse barna nektes, er at de ikke har vært like heldige.

De har ikke vært like privilegerte. Et privilegium er nemlig noe man får, uten å ha måtte jobbe hardt for det selv. Det er ofte vanskelig å vite hvor privilegerte vi faktisk er, fordi det lett å glemme de tingene som man ikke må jobbe for. Når man sitter og gjør kjedelige lekser er det lett å glemme at det å gå på skolen er et privilegium. Har man aldri vært alvorlig syk er det lett å irritere seg over en lett forkjølelse.

Det gjør selvsagt ikke at leksene blir mer spennende eller at forkjølelsen blir mindre irriterende. Men, noen ganger er det viktig å huske at om noen er født heldige og andre er født uheldige, kan det være urettferdig om de skal konkurrere mot hverandre eller å påstå at «siden jeg har bedre karakterer enn deg, må det bety at jeg har jobbet hardere enn deg». Det er også viktig å huske at selv om verden kanskje ikke alltid er rettferdig, kan vi alltid jobbe for at den skal bli mer rettferdig, slik at det som teller mest, er hvor hardt du jobber og prøver, og ikke hvilke privilegier du har blitt født med.

Mål:
S-12, L-6

Praktisk øvelse

Be speiderne stille seg på en rett linje bakerst i rommet, med nok plass rundt seg til å kunne bevege seg fremover uten å krasje i hverandre. Gi speiderne denne beskjeden:

«Aller først må alle lukke øynene. Jeg kommer deretter til å lese noen påstander høyt for dere. Dersom påstanden er en riktig beskrivelse av deg og livet ditt, tar du et skritt frem. Dersom påstanden ikke passer, bli stående. Er du usikker på om påstanden stemmer, eller du ikke har lyst til å si om den stemmer eller ikke, kan du bli stående.»

Begynn å lese setningene, en etter en, så tydelig som mulig. Gi speiderne nok tid til å flytte på seg mellom setningene. Når du er ferdig med setningene, enten fordi du har lest alle, eller det ikke er mer plass i rommet, be speiderne åpne øynene, og se hvor de står.

Etter at dere er ferdig, samler dere speiderne for å diskutere resultatet.

Spørsmål

Ta ett skritt frem dersom:

- du er høyrehendt
- du snakker flere språk enn ditt eget
- du kan kysse kjæresten din i åpenhet, uten at folk behandler deg dårlig
- du har fått lov til å delta på noe, fordi du eller noen i familien kjenner noen (f. eks. gratis inngang på kino/konsert e.l.)
- du bor hos begge foreldrene dine
- du føler at det ikke gjør noe, hvis du gjør noe feil
- familien din har bil
- familien din har flere biler
- du har et pass
- du har flere pass
- du har råd til å være med på leir og turer uten å måtte spare
- du går eller har gått på en privatskole
- du har din egen mobil
- du kjøper ny mobil ca. hvert år
- du har reist utenfor Norge
- du ikke er avhengig av kollektivtransport, som buss eller tog, for å komme til skole, butikk og fritidsaktiviteter
- du føler deg trygg når du er alene ute om kvelden
- du ofte synes at foreldrene dine har tid til å være sammen med deg
- du ikke bruker briller eller kontaktlinser
- du aldri har måtte hoppe over et måltid fordi du ikke hadde råd til å kjøpe mat
- du ikke har en fysisk/psykisk funksjonsnedsettelse eller alvorlig sykdom
- du får være med på å bestemme i spørsmål om ting som påvirker deg
- du aldri har vært ukomfortabel på grunn av kjønn, hudfarge/etnisiteten din, eller den seksuelle legningen din
- du aldri har vært flau på grunn av klærne dine, huset ditt eller bilen til familien
- foreldrene dine har jobb

Følgespørsmål til diskusjon

- Hvordan føles det å være fremst? I midten? Bakerst?
- Var det noen av spørsmålene som var overraskende og som dere ikke hadde tenkt på før?
- Hvilket spørsmål fikk dere til å tenke mest? Er det et spørsmål dere synes burde ha vært med, som ikke var med?
- Noen ble stående mye lengre bak enn alle. Er dette rettfærdig?
- Denne leken kalles privilegiumspillet. Hvorfor?

Prøv å få speiderne til å forstå at privilegium ikke er rettfærdig fordelt, og det ikke er hver enkeltes skyld eller fortjeneste at de ender opp bakerst eller fremst i rommet.

Scouts own om rettfærdighet

Scouts own med tema rettfærdighet, som kan brukes for eksempel i forbindelse med en morgensamling på troppestur eller rovertur.

Fremgangsmåte

Les diktet Smeden og Bageren av Johan Herman Wessel.

Smeden og Bageren

Der var en liden By, i Byen var en smed,
Som farlig var, naar han blev vred.
Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faa,
Jeg ingen har, det gaa
Min Læser ligesaa!)
Til Uhæld for dem begge to
De træffes i en Kro. De drak (jeg selv i Kro vil drikke;
For andet kommer jeg der ikke.
Anmerk dog, Læser! Dette:
Jeg immer gaar paa de honnette).
Som sagt, de drak,
Og efter mange Skjeldsord, hidsigt Snak,
Slaar Smeden Fienden paa Planeten.
Saa sterkt var dette Slag,
At han saa ikke Dag,
Og har ei siden seet'en.

Strax i Arrest blev Smeden sat.
En Feldskjær faar den Døde fat,
Og om en voldsom Død Attest hensender.
Den Mordere forhøres og bekjender.
Hans Haab var, at han skulle hisset gaa,
Og der Forladelse af sin Modstander faa.
Men hør nu Løier! netop Dagen,
Før Dom skal gaa i Sagen,
Fremtriner fire Borgere
For Dommeren; den mest veltalende
Ham saa tiltalede:

«Velviseste!
Vi ved, paa Byens Vel De altid se;
Men Byens Vel beror derpaa,
At vi vor Smed igjen maa faa.
Hans Død oppvekker jo dog ei den Døde?
Vi aldrig faar igjen saa duelig en Mand.
For hans Forbrydelse vi alt for grusomt bøde,
Om han ei hjælpes kan.» –
«Betænk dog, kjere Ven! der Liv for Liv maa
bødes.»
«Her bor en arm udlevet Bager,
Som Pokker snart desuden tager.
Vi har jo to, om man den ældste tog af dem?
Saa blev jo Liv for Liv betalt.» –
«Ja,» sagde Dommeren, «det Indfald var ei galt.
Jeg Sagen at opsette nødes;
Thi i saa vigtig Fald man maa sig vel betænke,
Gid vores Smed jeg Livet kunde skjenke!
Farvel godt Folk! jeg gjør alt, hvad jeg kan.» –
«Farvel velvise Mand!» –

Han bladrer i sin Lov omhyggelig;
Men finder intet der for sig,
Hvorved forbuden er, for Smed at rette Bager;
Han sin Beslutning tager,
Og saa afsiger denne Dom:
(Hvem, som vil høre den, han kom!)
«Vel er Grovsmeden Jens

Mål:
S-11, L-6

For al Undskyldning læns,
Og her for Retten selv bekjendte,
Han Anders Pedersen til Evigheden sendte;
Men da i vores By en Smed vi ikkun have,
Jeg maatte være rent af Lave,
Ifald jeg vilde se ham død.
Men her er to, som bager Brød.»

«Thi kjender jeg for Ret:
Den ældste Bager skal undgjelde det,
Og for det skedte Mord med Liv for Liv bør bøde,
Til velfortjente Straf for sig
Og ligesindede til Afsky og til Skræk.»

Den Bager græd Guds jammerlig,
Da man ham førte væk.

- *Johan Herman Wessel*

Oppsummering

Diktet stammer fra 1770-årene og retter kritikk mot rettsvesenet og mangel på fornuft i samfunnet på denne tiden. Smeden havnet i slåsskamp og tok livet av en annen innbygger, og skulle dømmes til dødsstraff. Dødsstraff var i eldre tid en mye benyttet straffemetode for både små og store forbrytelser, og var en nødvendighet da det ikke fantes systemer med fengsler for å straffe de som begikk forbrytelser. Et viktig prinsipp når noen skal straffes er at straffen skal være i forhold til handlingen som er begått.

I smedens tilfelle ble han derfor dømt til å måtte bøte med livet. Dette fikk fire borgere til å ta til ordet og de argumenterte for at dette var en uklok beslutning. Smeden var nemlig en av de viktigste ressursene i byen, og de hadde kun én. I byen hadde de to bakere, hvorav den ene var nokså gammel og skrøpelig (forventet levealder på midten av 1700-tallet var i Norge ca. 35 år). For å ivareta prinsippet med at "et liv skal bøtes med et annet", foreslo de derfor at de kunne ofre den eldste bakeren, som likevel snart ville gå bort.

(Speiderne kan reflektere over historien på egenhånd eller høyt sammen)

Tematur: Handelsspillet (World Trade Game)

Hvorfor

Handelsspillet skal bidra til at speiderne får en bedre forståelse av hvor store forskjeller det er mellom fattige og rike i verden, og hvordan handelen påvirker freds- og klimasituasjonen i verden.

Mål:
K-4, K-15,
S-7, S-14

Forberedelser og utstyr

Last ned instruksjoner og maler fra handelsspillet.no

Det er en fordel om dere har en datamaskin tilgjengelig for å holde oversikt over handelen.

Spilleleder må sette seg inn i reglene og tenke gjennom hvem som skal forberede hva før og under spillet. For at spillet skal bli vellykket kreves det god planlegging på forhånd og ledelse underveis. Spillelederen må forstå spillet godt nok til å kunne svare på spørsmål fra deltakerne og avgjøre vanskelige situasjoner.

Spillet krever mange antall deltakere, og anbefales inndelt i en av følgende størrelser:

- 10 - 19 deltakere
- 20 - 39 deltakere
- 40 - 59 deltakere
- 60 + deltakere

Fremgangsmåte

Handelsspillet illustrerer forskjellene mellom fattige og rike. Speiderne får ulike roller i verdens handelssystem, og får på denne måten erfare forskjellen mellom fattige og rike i verden..

Det er ikke behov for noen forkunnskaper for å delta eller lede spillet.

Det kan være vanskelig å holde styr på mange deltakere og mange faktorer som endrer seg. Det er derfor viktig at spilleleder og banksjef fremstår som tydelige og bestemte.

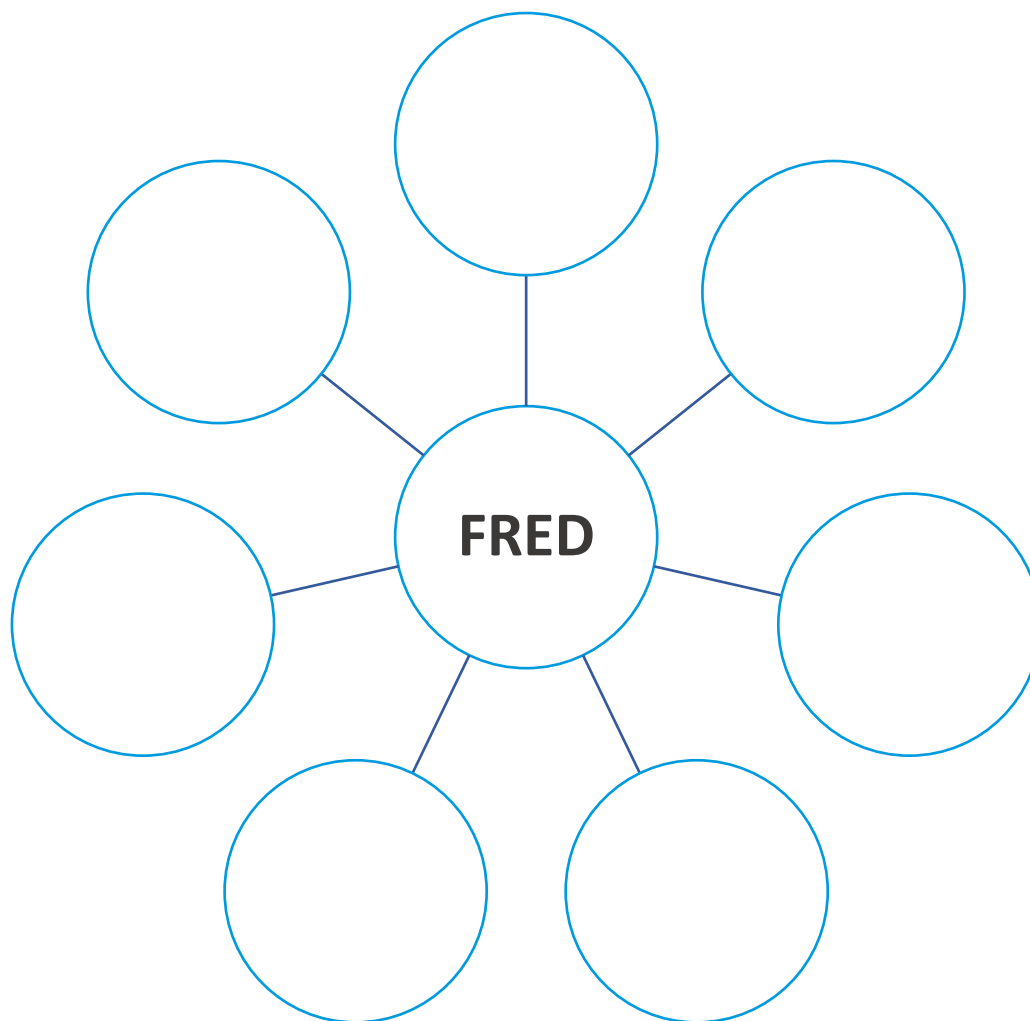
Det kan oppstå en del gnisninger og misnøye både under og etter spillet. Etter at spillet er avsluttet, er det derfor viktig å gjennomføre en evaluering slik at deltakerne får diskutert dette.

Husk at spillet prøver å gjenspeile hvordan de virkelige forholdene er i verden, så det som skjer i deres spill illustrerer også at tilsvarende situasjoner kan skje og har skjedd i virkeligheten. Bare at konsekvensene der blir helt annerledes ...

Vedlegg

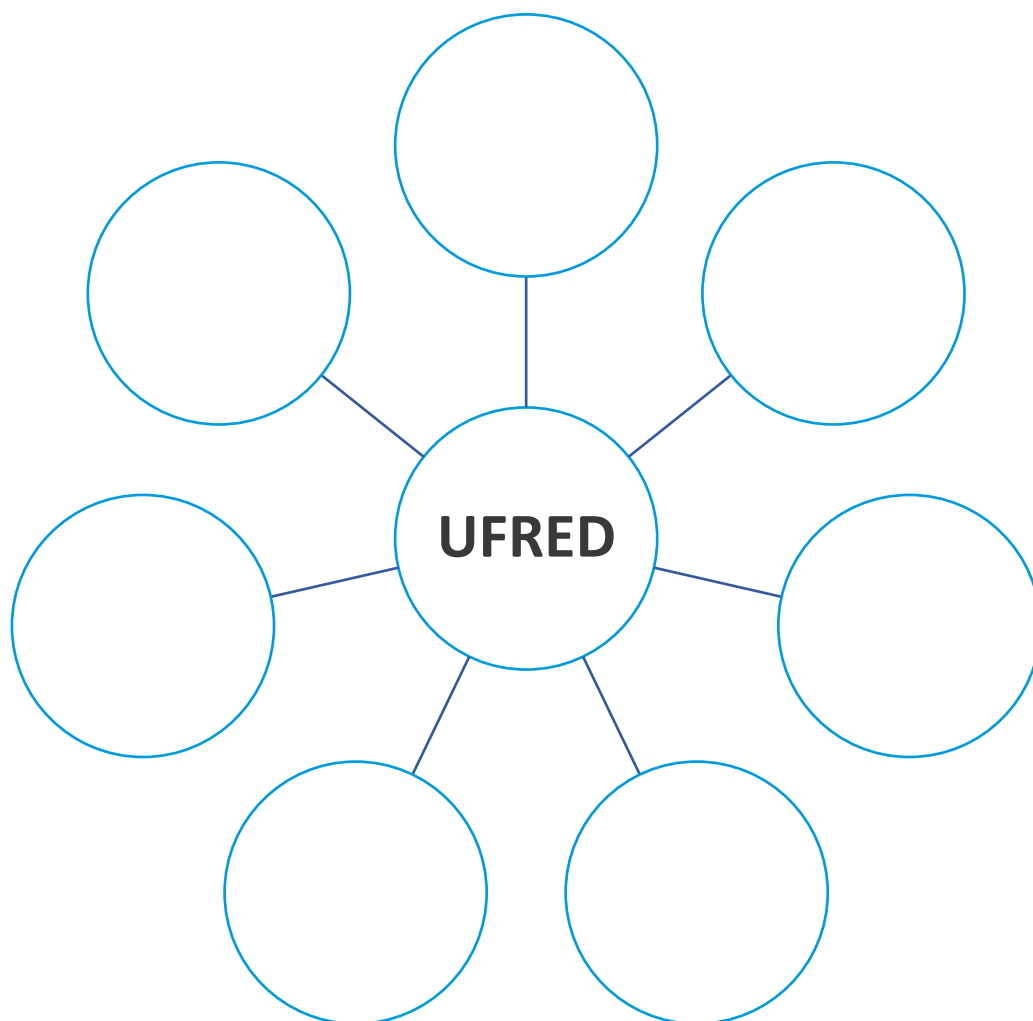
Vedlegg 1: Post 1

Fyll inn tankekartet med ord du forbinder med «FRED»

Vedlegg 2: Post 2

Fyll inn tankekartet med ord du forbinder med «FRED»

Vedlegg 4: Roller til «En banans reise»

Plantasjearbeider

- Jobber 12-14 timer hver dag med fysisk tungt arbeid i varmen.
- Du må velge ut de beste bananene.
- Du jobber under veldig krevende forhold, og utsettes ofte for kjemikalier og plantegift, som kan føre til helseproblemer og andre sykdommer senere i livet.
- Plantegift blir også sprayet fra fly og kan regne over huset ditt eller den skolen der barna dine går.
- Du blir truet med at du vil miste jobben hvis du organiserer deg i en fagforening.

Plantasjeier

- Du må betale for dyre plantegifter og for bensin til flyene som brukes til å spre det.
- Du betaler for arbeid, maskiner, advokater og avfallshåndtering.
- De fleste europeiske land stiller krav til kvalitet. Kjøperne vil ha perfekt frukt, som ser fin ut og smaker godt. Hvis noen av bananene dine ikke møter disse kravene, må de kastes, og du mister penger.
- Det er alltid risikabelt, og er veldig sårbart som følge av for eksempel vær- og klimaforhold.
- Du investerer dine egne penger.

Transportør

- Store lasteskip er veldig dyre å kjøpe, drifte og vedlikeholde.
- De bruker mye drivstoff, og du må sørge for forsikring og havneavgifter.
- Det er også utfordrende å oppbevare bananene kjølig under transport.

Importør

- Du har ansvar for å transportere frukten fra havnen til et lager der de skal ligge til modning, før de fraktes videre til butikkene.
- Du må kunne love butikkene at du vil skaffe dem et bestemt antall bananer hver uke.
- Du må sørge for at du har nødvendige godkjenninger for å kunne importere maten lovlig.
- Du har mange ansatte som skal ha sin lønn.

Butikkeier

- Du må betale for et attraktivt lokale, innredning i butikken, oppbevaring av bananene og de generelle driftskostnadene (strøm, datasystemer, vann m.m.).
- Du har mange ansatte som skal ha sin lønn.
- Du må følge med på konkurransen i markedet, og sørge for at pris og kvalitet er bedre enn de andre aktørene.
- Du må bruke penger på reklame og markedsføring, slik at folk kommer til deg for å kjøpe bananene.

Kilder

-
- i "CLIMPAG | CLIMATE CHANGE | Potential Impacts of Sea-Level ... - FAO." http://www.fao.org/nr/climpag/pub/eire0047_en.asp. Hentet 6. sep. 2018.
- ii "UNHCR - Frequently asked questions on climate change and disaster" 6. nov. 2016, <http://www.unhcr.org/news/latest/2016/11/581f52dc4/frequently-asked-questions-climate-change-disaster-displacement.html>. Hentet 6. sep. 2018.
- iii "Drought disasters - UNICEF." <https://www.unicef.org/drought/drought-countries.htm>. Hentet 6. sep. 2018.
- iv "Water Consumption Statistics - Worldometers." <http://www.worldometers.info/water/>. Hentet 6. sep. 2018.
- v <https://www.waggs.org/en/resources/shoes-migrants/>
- vi https://cafod.org.uk/content/download/733/6290/version/3/file/Primary_Fairtrade_banana-split-game.pdf
- vii <http://uis.unesco.org/en/news/263-million-children-and-youth-are-out-school>